

INVESTIGATION OF SPECIAL NEEDS EDUCATION FOR CHILDREN WITH MUSIC MADE BY APPLICABLE GRADUATE THESIS IN TURKEY

Gülcan BOYRAZ *

Tarkan YAZICI **

* Öğr. Gör., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı

gulcanboyraz@mersin.edu.tr

** Doç. Dr. Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

E-mail: tyazici@mersin.edu.tr

Copyright © 2019 Gülcan BOYRAZ – Tarkan YAZICI. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine been involved with music education for children with special needs graduate theses in Turkey. be addressed in this context, Turkey made until 2018 and in terms of access to the National Council of Higher Education Thesis Center is open 19 graduate theses different variables, grouped in variables being considered. The study is a qualitative research and the data is obtained by document analysis. The sample of the study was determined by criterion sampling which is one of the purposive sampling strategies. For the purpose of this study, each thesis was subjected to content analysis by using en Graduate Thesis Examination Form c which was developed by the researchers. Music education graduate theses about children with special needs; (1) according to the types of thesis, (2) according to years, (3) according to the gender of the researcher, (4) according to the geographical area of study, (5) according to the city where the study was carried out, (6) according to the university, (7) according to the institutes (8) according to the type of inability, working group hearing, vision, mind, orthoprdis etc., (9) according to the method, (10) according to data collection tools, (11) according to the sample selection method, (12) according to sample size is collected on twelve main headings. According to the results of the study, there is only one PhD thesis on the subject; most of the study was done in 2010 in Istanbul and Marmara University; Between 1997 and 2003, and in 2015, there were no post-thesis studies on the subject of study; In the Aegean Region and the Southeastern Anatolia Region, there is no study on the music education area composed of children with special needs; In the theses, it was concluded that most of the children with intellectual disabilities were employed.

Keywords: Music education, children with special needs, graduate theses.

TÜRKİYE’DE ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARA YÖNELİK YAPILMIŞ MÜZİK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de özel gereksinimli çocuklarla ilgili yapılmış olan müzik eğitimi lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Bu bağlamda Türkiye’de 2018 yılına kadar yapılan ve YÖK Ulusal Tez Merkezinde erişime açık olan 19 lisansüstü tez farklı değişkenler açısından ele alınıp, dikkate alınan değişkenler doğrultusunda gruplandırılmıştır. Çalışma nitel bir araştırma olup, veriler doküman analizi incelemesi ile elde edilmiştir. Araştırmanın örnekleme amaçsal örnekleme stratejilerinden biri olan ölçüt örnekleme ile

* Bu çalışma I. Uluslararası Eğitimde ve Kültürde Akademik Çalışmalar Sempozyumu’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur

belirlenmiştir. Ulaşılan tezleri incelemek üzere çalışmanın amacına yönelik olarak her bir tez araştırmacılar tarafından geliştirilen “Lisansüstü Tez İnceleme Formu”nun kullanılmasıyla içerik analizine tabi tutulmuştur. Özel gereksinimli çocuklarla ilgili yapılmış olan müzik eğitimi lisansüstü tezleri; (1) tez türlerine göre, (2) yıllarına göre, (3) araştırmacının cinsiyetine göre, (4) çalışma yapılan coğrafi bölgeye göre, (5) çalışma yapılan şehre göre, (6) çalışma yapılan üniversiteye göre, (7) çalışma yapılan enstitülere göre, (8) çalışma grubunun işitme, görme, zihin, ortoprđik vb. yetersizlik türüne göre, (9) yöntemine göre, (10) veri toplama araçlarına göre, (11) örneklem seçim yöntemine göre, (12) örneklem büyüklüğüne göre dağılımı olmak üzere on iki ana başlık üzerinde toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çalışma konusu ile ilgili sadece bir doktora tezinin var olduğu; en çok çalışmanın 2010 yılında, İstanbul ilinde ve Marmara Üniversitesinde yapıldığı; 1997-2003 yılları arasında ve 2015 yılında çalışma konusu ile ilgili lisansüstü tez çalışmasının yapılmadığı; Ege Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde de çalışma grubunu özel gereksinimli çocukların oluşturduğu müzik eğitimi alanı ile ilgili hiç bir çalışmanın yapılmadığı; yapılan tezlerde de en çok zihinsel yetersizliği olan çocuklarla çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

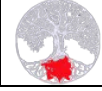
Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, özel gereksinimli çocuklar, lisansüstü tezler.

1. GİRİŞ

Özel gereksinimli çocuklar, özel eğitime ihtiyaç duyan ve gelişim alanlarına uygun olarak kendileri için özel olarak geliştirilen eğitim programları ile eğitim gören bireylerdir. Bu da onların farklılıklarını destekleyen bir eğitim uyarlamasının sağlanmasını ve en az akranları kadar desteklenmesini gerektirmektedir. Bu nedenle, eğitimde fırsat eşitliği ilkesine göre; eşit koşullarda eğitim hakkına sahip olmaları gereken özel gereksinimli çocuklar için söz konusu koşulların sağlanması büyük önem taşımaktadır (Çelik, 2014). Bireysel farklılıkların bireylerdeki öğrenme sürecini etkilemesinden dolayı özel gereksinimli çocukların eğitim süreci daha kapsamlı olarak ele alınmalıdır. Eğer bu süreç kapsamlı şekilde geliştirilmezse normal eğitim koşulları çoğu zaman bu çocuklar için yeterli olamayacaktır (Pirgon ve Babacan, 2013).

İnsanın kendi yaşam sürecinde yeteneklerinin ve yapabilirliklerinin farkındalığına ulaşması ve bu yetilerin artmasında eğitimin ayrı bir önemi vardır. Sağlıklı bir eğitim, bireyleri bedensel, devinışsel, duyuşsal ve bilişsel yapılarıyla dengeli birer bütün olarak ilgi-yetenekleri doğrultusunda en uygun-en üst düzeyde yetiştirmeyi amaçlar. Bu amaçla yapılan bir eğitimin vazgeçilmez bir boyutu da müzik eğitimi olmakla birlikte, müzik eğitiminin odağını da müzik öğretimi oluşturur. Say’a (2005, 2010) göre müzik dersleri öğrenciyi profesyonelleştirme amacını gütmemelidir. Bütün amaç, öğrencinin yaşamına müziği sokmak ve dolayısıyla mutlu olmasını dilemektir. Bu sözler sadece eğitsel bir yaklaşımı değil, aynı zamanda müziğin özet bir tanımını da getirmektedir: Müzik = Mutluluk. Dolayısıyla müzik, baştan sona yaşam dolu bir güç biçiminde, tıpkı bir dil gibi öğretilmelidir

Müzik öğretimi çocuğun; dil gelişimini, sözcük dağarcığı gelişimini, akıcı ve güzel konuşmasını, arkadaşlarıyla uyum içerisinde olmasını, enerjisini olumlu yönde kullanmasını, ritim duygusunun gelişimini; büyük ve küçük kas motor becerilerinin gelişimini, akciğerlerinin gelişmesini, solunumunu denetlemesini, dans etmesini, bedensel ve psiko-motor gelişimini desteklemektedir (Doğru, 2010). Bununla birlikte, müzik öğretimi sayesinde özel gereksinimli çocuklarda müzik dinleyebilme, müziği gürültü ve bağırma sesinden ayırt edebilme, hafif ve şiddetli sesleri ayırt edebilme, duyduğu sesi taklit edebilme, şarkı söylerken sesini ve nefesini ayarlayabilme, müzik çalışmaları sırasında uygun davranışı gösterebilme, grupla şarkı söylerken gruba uyabilme, boş zamanlarında müzik dinleyebilme, hoşlandığı müziği ayırt edebilme ve müzik zevki geliştirebilme becerilerinin de arttığı göz önüne alındığında müzik öğretimi özel gereksinimli çocuklar açısından ayrı bir önem taşımaktadır (Noble ve diğerleri, 2000). Bunların yanı sıra müzik, destek eğitimi alan özel gereksinimli

bireylerin eğitim sürecinde edindikleri/edinecekleri kazanımların sosyal yaşamlarına aktarmalarını kolaylaştırmakta ve yaşantı zenginliğini sağlamaktadır. Ayrıca müzik özel gereksinimli çocukların çevreleri ile iletişimde bulunacağı eğitimlerinde motive destekleyici bir etkiye sahiptir. Bu nedenle destek eğitimi alan bireyin eğitim-öğretim sürecinde müzik öğretimine önemle yer verilmelidir (MEB, 2008). Çünkü özel gereksinimli çocuklar da, özel eğitime ihtiyaç duymayan çocuklar gibi farklı seviyelerde müziksel yeteneklere sahiptirler ve bu bağlamda özel gereksinimli çocukların müziksel yeteneklerinin ortaya çıkarılması ayrı bir önem taşımaktadır (Tufan ve Güven, 2010). Bunların yanı sıra özel gereksinimleri olan bu çocukların bireysel farklılıkları dikkate alınarak, gerçekleştirilecek olan öğretim uygulamalarındaki yöntem ve tekniklerde tüm uyarılma ve düzenlemelerin yapılarak müzik öğrenim süreçleri desenlenmelidir. Bu sayede bu özel çocukların fark edilmeyen/göz ardı edilen gizil müziksel yetenekleri ortaya çıkarılabilmekte ve geliştirilebilmektedir.

MEB (2008)'de özel eğitimde müzik kullanılmasının önemini şöyle açıklamıştır:

- Özel eğitimde müzik çok önemlidir; çünkü başarı getirir. Özel eğitime muhtaç çocuklar için başarının kendisi çok değerlidir.
- Müzik etkinlikleri ile özel eğitime muhtaç çocukların motivasyonu artar.
- Çocuklar eğlence, yaratıcı ifade ve duygusal tepkilerde deneyim kazanırlar.
- Çocuklar duygularını, düşüncelerini ve yaşadıkları olayları rahatça ifade ederler ve çocukların streslerinin azalmasında müzik son derece etkilidir.
- Çocukların öz saygılarının gelişimine yardımcı olur.
- Çocuklar sakinleşir, onlara dinlenme ortamı sağlanır.
- Çocukların benlik değerlerinin artmasına yardımcı olur.
- Çocukların dinleme becerileri, işitsel algıları ve dikkat süreleri artar.
- Dili kullanmalarında yardımcı olur.

Ülkemizde çağdaş eğitim anlayışının gereği olarak, özel gereksinimli bireylerin eğitim olanaklarından yararlanmaları ve sosyal yaşama katılımları için son yıllarda önemli çalışmalar yapılmaktadır. Müzik eğitiminin özel gereksinimli bireylerin davranışlarını geliştirmeye yardım ederek bu bireylerin sosyalleşmesinde büyük rol oynamasından dolayı bu çalışmalarda özel gereksinimli bireylerin eğitsel gereksinimlerini karşılamının önemi de vurgulanmaktadır (Çelik, 2014).

Müziğin, özel gereksinimli bireylerin bilişsel, sosyal, devinişsel bağlamdaki tüm yeteneklerini desteklemesinden ötürü yapılan çalışmaların okul öncesi, ilkökul, ortaokul, lise ve lisans düzeyinde sınırlandırılmayarak lisansüstü düzeyinde de gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bunun sonucunda da, özel gereksinimli bireylerin yaşamlarının belli kesim/dönemlerinde değil; tüm yaşamları boyunca müziğin ortaya çıkarılan olumlu etkileri farklı yönleri ile de ele alınarak incelenebilecektir.

1980'li yıllara kadar fakültelerin bünyesinde bir tür usta-çırak ilişkisi biçiminde sürdürülen lisansüstü eğitim, 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu ile birlikte yüksek lisans ve doktora olarak iki aşamalı bir yapıya kavuşturulmuş ve eğitimleri de enstitüler bünyesinde yapılmaya başlanılmıştır (Bozan, 2012). Bu eğitim, lisans mezunu kişilere ilgi duydukları bir bilim dalında yüksek lisans ya da doktora öğrenimi yaparak uzmanlaşma olanağı sağlamak üzere düzenlenmiş ve programının amacı, kişilere bağımsız araştırma yapabilme, bilimsel olayları geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorumlayabilme ve yeni sentezlere ulaşabilme

yeteneği kazandırmaktır (Aslan, 2010). Çünkü lisansüstü eğitimi, akademik uygulamaların merkezidir ve ekonomik-teknolojik kalkınma için gerekli temel araştırmaları planlayıp yürütecek, sonuçlandıracak, yayımlayacak (İpek Akbulut, Şahin ve Çepni, 2013); bilimsel çalışma bilgilerini ve metodunu bağımsız seçerek kullanacak ve yöntem geliştirecek bilim adamı, öğretim üyesi ve araştırmacı yetiştirmeyi hedeflemektedir (Hatipoğlu, 1995). Bu bağlamda özel gereksinimli bireylerin müzik eğitiminde, eğitimcilerin ve bu alanda çalışmak isteyen herkesin ulaşabileceği kaynakların sunulabilmesi ve değerlendirilebilmesi için konu ile ilgili lisansüstü tez çalışmalarının sıkça yapılması önem kazanmaktadır.

Bu amaçla araştırmada 2018 yılına kadar “Türkiye’de özel gereksinimli çocuklarla ilgili yapılmış müzik eğitimi lisansüstü tezlerin genel görünümü nasıldır?” problem cümlesi doğrultusunda aşağıda belirtilen sorulara yanıt aranmıştır. Özel gereksinimli çocuklarla ilgili yapılmış müzik eğitimi tezlerin;

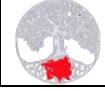
- Tez türlerine göre dağılımları nasıldır?
- Yayımlandıkları yıllara göre dağılımları nasıldır?
- Araştırmacının cinsiyetine göre dağılımları nasıldır?
- Çalışma yapılan coğrafi bölgeye göre dağılımları nasıldır?
- Çalışma yapılan şehre göre dağılımları nasıldır?
- Çalışma yapılan üniversiteye göre dağılımları nasıldır?
- Çalışma yapılan enstitülere göre dağılımları nasıldır?
- Çalışma grubunun işitme, görme, zihin, ortoprδικ vb. yetersizlik türüne göre dağılımları nasıldır?
- Kullanılan araştırma yöntemine göre dağılımı nasıldır?
- Kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılımları nasıldır?
- Örneklem seçim yöntemine göre dağılımları nasıldır?
- Örneklem büyüklüğüne göre dağılımları nasıldır?

2. YÖNTEM

2018 yılına kadar YÖK Ulusal Tez Merkezinde erişime açık, yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesine yönelik olan bu çalışma, tarama modelinde tasarlanmış betimsel bir araştırmadır. Bu doğrultuda araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen konu ya da konular hakkında bilgi içeren yazılı dokümanların incelenmesini kapsayan (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

2. 1. Veri Toplama Yöntemi ve Verilerin Analizi

Araştırmada incelenen tezlere YÖK Ulusal Tez Merkezinin internet sayfasından ulaşılmıştır. Tezlerin incelemeye alınabilmesi için erişim izni olan tezler üzerinden araştırma yapılmıştır. Toplam 19 lisansüstü tezi araştırma kapsamına alınmıştır. Belirlenen lisansüstü tezlerin çözümlemesinde belirlenen dokümanların içerik analizi kullanılmıştır. Öte yandan elde edilen verilerin sunulmasında betimsel istatistik (frekans ve yüzde) kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1. Tezlerin türlerine göre dağılımları

Tez Türü	f	%
Yüksek Lisans	18	94,73
Doktora	1	5,27
Toplam	19	100

Tablo 1’de belirtildiği gibi incelenen tezlerin %94,73’ünü yüksek lisans, %5,27’sini ise doktora tezleri oluşturmaktadır.

Tablo 2. Tezlerin yıllara göre dağılımları

Yıllar	Yüksek Lisans (f)	Doktora (f)	Toplam (f)	Toplam (%)
1993	1	-	1	5,3
1996	1	-	1	5,3
2004	1	-	1	5,3
2006	2	-	2	10,6
2008	1	-	1	5,3
2010	4	-	4	22,2
2011	1	-	1	5,3
2012	2	-	2	10,6
2013	1	-	1	5,3
2014	1	-	1	5,3
2015	-	1	1	5,3
2016	1	-	1	5,3
2017	2	-	2	10,6
Toplam	18	1	19	100

Tablo 2’ye göre; en çok yayın 2010 yılında (%22,2) yapılmıştır. Doktora tezlerinde ise sadece 2015 yılında (%5,3) bir tez çalışmasının yapıldığı belirlenmiştir. 1997-2003 yılları arasında ve 2015 yılında hem yüksek lisans hem de doktora tezlerinde konuyla ilgili herhangi bir teze rastlanmamıştır.

Tablo 3. Tezlerin cinsiyete göre dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	10	52,6
Erkek	9	47,4
Toplam	19	100

Tablo 3’de görüldüğü gibi kadın araştırmacıların oranı %52,6, erkek araştırmacıların oranı %47,4’dür.

Tablo 4. Tezlerin coğrafi bölgelere göre dağılımları

Coğrafi bölge	f	%
İç Anadolu Bölgesi	3	15,8
Marmara Bölgesi	7	36,8
Doğu Anadolu Bölgesi	3	15,8
Ege Bölgesi	-	-
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	-	-
Karadeniz Bölgesi	3	15,8
Akdeniz Bölgesi	3	15,8
Toplam	19	100

Tablo 4’e göre, özel gereksinimli çocuklarla ilgili yapılmış müzik eğitimi lisansüstü tezlerin en çok lisansüstü tezin Marmara Bölgesi’nde (%36,8) tamamlandığı tespit edilmiştir. Diğer

yandan Ege Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde çalışma konusu ile ilgili çalışmanın yapılmadığı görülmektedir.

Tablo 5. Tezlerin illere göre dağılımları

İller	f	%
Ankara	2	10,5
Edirne	2	10,5
İstanbul	6	31,6
Kırıkkale	2	10,5
Malatya	2	10,5
Mersin	2	10,5
Sivas	1	5,3
Tokat	2	10,5
TOPLAM	19	100

Tablo 5'e göre, çalışma konusu ile ilgili en çok lisansüstü tezin İstanbul ilinde (%31,6) tamamlandığı tespit edilmiştir.

Tablo 6. Tezlerin üniversitelere göre dağılımları

Üniversite	f	%	Üniversite	f	%
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	5,3	Marmara Üniversitesi	5	26,3
Atatürk Üniversitesi	1	5,3	Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	5,3
Cumhuriyet Üniversitesi	1	5,3			
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	5,3			
Gazi Üniversitesi	4	21,1			
İnönü Üniversitesi	3	15,8			
İstanbul Üniversitesi	1	5,3			
Kırıkkale Üniversitesi	1	5,3			
Toplam				19	100

Tablo 6'ya göre, çalışma konusu ile ilgili en çok lisansüstü tezin (%26,3) Marmara Üniversitesinde tamamlandığı belirlenmiştir. Bununla birlikte 10 farklı üniversitede çalışmaya konusuna ilişkin lisansüstü tez çalışması yapıldığı görülmektedir.

Tablo 7. Tezlerin enstitülere göre dağılımları

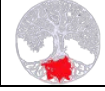
Enstitü	f	%
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	12	63,2
Sosyal Bilimler Enstitüsü	5	26,3
Fen Bilimleri Enstitüsü	2	10,5
Toplam	19	100

Tablo 7'ye göre, özel gereksinimli çocuklarla ilgili yapılmış müzik eğitimi lisansüstü tezler yoğunluk olarak Eğitim Bilimleri Enstitülerinde (%63,2) tamamlanmıştır. Bunu sırasıyla Sosyal Bilimler Enstitüsü (%26,3) ve Fen Bilimleri Enstitüsü (%10,5) izlemiştir.

Tablo 8. Tezlerin yetersizlik türüne göre dağılımları

Yetersizlik Türü	f	%
Zihinsel	7	36,8
Görme	4	21,1
İşitme	3	15,8
Otizm	5	26,3
Toplam	19	100

Tablo 8'de çalışma konusunun en çok (%36,8) zihinsel yetersizliği olan bireylerle gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tablo 9. Tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı

Araştırma Yöntemleri	f	%
Nicel	10	52,6
Nitel	1	5,3
Deneysel	8	42,1
Toplam	19	100

Tablo 9’da çalışma konusu ile ilgili yapılmış olan tezlerde seçilen araştırma yöntemlerinin dağılımları görülmektedir. Buna göre ağırlıklı olarak nicel yöntem (%52,6) ve deneysel yöntem (%42,1) seçilmiştir. Nitel yöntemin kullanıldığı sadece bir araştırma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 10. Tezlerin seçilen veri toplama araçlarına göre dağılımı

Veri Toplama Araçları	f	%
Anket	6	30,0
Görüşme	1	5,0
Ölçek	3	15,0
Gözlem	8	45,0
Doküman	1	5,0
Toplam	19	100

Tablo 10’da çalışma konusu ile ilgili yapılmış olan tezlerde seçilmiş olan veri toplama araçlarının dağılımı görülmektedir. Tabloda görüldüğü üzere, veri toplama aracı olarak en çok (%45) gözlem kullanılmıştır.

Tablo 11. Tezlerin örneklem seçim yöntemine göre dağılımı

Yöntemler	f	%
Amaçlı örneklem	12	60,0
Tam sayımlı	3	15,0
Kümeleme	1	10,0
Rastgele	3	15,0
Toplam	19	100

Tablo 11’de çalışma konusu ile ilgili yapılmış olan tezlerin örneklem seçim yöntemine yönelik dağılımı görülmektedir. Tabloda da görüldüğü üzere örneklem gruplarının belirlenmesinde en çok amaçlı örneklem yöntemi (%60,0) kullanılmıştır.

Tablo 12. Tezlerin seçilen örneklem büyüklüklerine göre dağılımı

Örneklem Büyüklüğü	f	%
01-10 arası	7	40,0
11-30 arası	2	10,0
31-100 arası	6	30,0
101-300 arası	2	10,0
Belirtilmemiş	2	10,0
Toplam	19	100

Tablo 12’de çalışma konusu ile ilgili yapılmış olan tezlerin örneklem büyüklüklerinin dağılımı görülmektedir. Buna göre araştırmalarda en çok 01-10 arasındaki (%40,0) örneklem büyüklükleri ile çalışılmıştır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

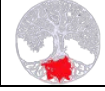
Çalışmanın sonucunda, çalışma grubunu özel gereksinimli çocukların oluşturduğu müzik eğitimi lisansüstü tezlerin doküman analizlerinden elde edilen veriler ışığında aşağıdaki maddelere ulaşılmıştır:

- İncelenen tez çalışmaları arasında en büyük oranı yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır.
- En çok tez çalışması 2010 yılında yapılmıştır.
- Çalışma konusu ile ilgili sadece bir doktora tezi yapılmıştır.
- 1997-2003 yılları arasında ve 2015 yılında hem yüksek lisans hem de doktora tezlerinde konuyla ilgili çalışma grubunu özel gereksinimli çocukların oluşturduğu herhangi bir tez çalışması yapılmamıştır.
- En çok çalışma Marmara Bölgesinde, İstanbul ilinde ve Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yapılmıştır.
- Ege Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde çalışma konusu ile ilgili hiçbir çalışma yapılmamıştır.
- Yapılan çalışmalarda daha çok nicel araştırma yöntemi, veri toplama aracı olarak gözlem, örneklem yöntemi olarak da amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır.
- Tezlerde en çok zihinsel yetersizliği olan çocuklarla çalışılmıştır.
- Çalışma konusu ile ilgili olarak kadın araştırmacılar erkek araştırmacılara oranla daha çok çalışma yapmıştır.

Tüm bu sonuçlar doğrultusunda; çalışma konusu ile ilgili yapılacak olan çalışmaların özel gereksinimli bireyler üzerindeki olumlu etkilerinden dolayı bu düzeydeki lisansüstü çalışmaların artırılması; özel gereksinimli bireylerin gelişimsel özelliklerindeki farklılıklarından dolayı yapılacak araştırmaların niteliğini artıracak bakımından karma yöntemlerin çalışmalarda daha çok kullanılması; oldukça az kullanıldığı belirlenen görüşme gibi derinlemesine inceleme yapabilecek ve verilere ulaşılabilecek veri toplama araçlarının da kullanılması; gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutabilmesi için özel gereksinimli çocuklarda müzik eğitimi konusunun önemi hakkında lisans ve lisansüstü öğrencilerinin daha çok bilgilendirilmeleri; müzik eğitiminin tüm özel gereksinimli bireylerin yaşam kalitesini arttıran önemli bir motivasyon kaynağı olması bakımından çalışma konusu ile ilgili yapılacak çalışmalarda tüm özel gereksinimli bireylerle çalışılması; çalışma konusu ile ilgili yapılan tezlerin belirli aralıklarla toplu değerlendirmelerinin yapılması, ulaşılan sonuçların paylaşılması ve daha önceki yıllarda yapılmış olan araştırmalarla karşılaştırılması; araştırmacıların özgün çalışmalar yapabilmeleri adına tezler dışında çalışma konusuna yönelik bildiri, makale, kitap gibi yayınların ve eğitim seminerleri, atölye çalışmaları gibi etkinliklerin yapılması, özel gereksinimli çocuklara yönelik müzik eğitimi ile ilgili daha derin bilgilere ulaşabilmek için nicel araştırmaların nitel çalışmalarla desteklenmesi önerilmektedir.

Unutulmamalıdır ki; müzik aracılığı ile özel gereksinimli bireyler toplum nazarındaki kabulleri ile birlikte üretebilen bireyler olduklarını gösterebilmekte; normal gelişim gösteren çocuklar gibi müzik etkinliklerinden sayısız yararlar sağlayabilmekte ve en önemlisi müzik sayesinde hem toplumsal hem de akademik yaşamları olumlu yönde etkilenmektedir (Yazıcı ve Boyraz, 2018).

KAYNAKÇA

- Aslan, C. (2010). Türkçe Eğitimi Programlarında Lisansüstü Öğrenim Gören Öğrencilerin Akademik Özyeterliklerine İlişkin Görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (19), 87-115. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/181296.pdf> adresinden erişildi.
- Bozan, M. (2012). Lisansüstü Eğitimde Nitelik Arayışları. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4 (2), 177-187. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/117320.pdf> adresinden erişildi.
- Çelik, P. (2014). *Türkiye’de ve Avrupa’da 2000-2013 Tarihleri Arasında Özel Gereksinimli Çocuklarla İlgili Yapılmış Olan Müzik Eğitimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Doğru, E. (2010). *3-6 Yaş Grubu Çocukların Müziksel İletişim Boyutları Ölçeğinin Geliştirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Noble, S. E., Leyland, K. Findlay, C. A., Clark, C. E., Redfern, J., ... Donaldson, M. D. C. (2000). School Based Screening For Hypothyroidism In Down’s Syndrome By Dried Blood Spot TSH Measurement. *Arch Dis Child*, 82, 27-31. <https://adc.bmj.com/content/archdischild/82/1/27.full.pdf> adresinden erişildi.
- Hatipoğlu, M. T. (1995). *Yükseköğretim Mevzuatı*. Ankara: Selvi Yayınevi.
- İpek Akbulut, H., Şahin Ç. ve Çepni, S. (2013). Doktora Tez Sürecinde Karşılaşılan Problemlerin Belirlenmesi: Eğitim Fakültesi Örneği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 50-69. <https://pegem.net/dosyalar/dokuman/138165-20131219175242-5.pdf> adresinden erişildi.
- MEB (2008). *Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı*. https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_02/14114042_zedep.pdf adresinden erişildi.
- Pirgon, Y. ve Babacan, E. (2013). Görme Engelli Öğrencilerin Piyano Eğitimi Üzerine Durum Çalışması. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 191-206. <file:///C:/Users/user/Downloads/54-110-1-SM.pdf> adresinden erişildi.
- Say, A. (2005). *Müzik Öğretimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2010). *Müzik Yayınları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tufan, E. ve Güven, E. (2010). Kaynaştırma Sınıflarında İşbirlikli Öğrenme Yöntemi İle Müzik Dersleri. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 557-573. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/153421.pdf> adresinden erişildi.
- Yazıcı, T. ve Boyraz, G. (2018). Özel Gereksinimli Çocukların Müziksel İletişim Boyutlarının İncelenmesi. *Journal of New Approaches in Special Education (IJNASE)* 1 (1), 22 - 45.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.